

Smaastykker.

V.

Om Retten til at holde Ligprædiken.

Meddelt af Overlærer D. H. Wulff.

I en Kjøbstad, hvor der er to Sogne med hver sin Sognekirke, kunde der, naar et Lig af det ene Sogn blev begravet i det andet Sogns Kirke, opstaa Spørgsmaal om, hvilken af Præsterne der skulde forrette Tjenesten, enten han, i hvis Kirke Liget blev begravet, eller han, fra hvis Menighed det var. Angaaende dette Spørgsmaal rejste der sig i Slutningen af det 17de Aarhundrede en Sag i Aalborg, under hvilken der tillige opstod et andet Spørgsmaal, nemlig om, hvilken Præst der havde Ret til at forrette Tjenesten, naar paa samme Tid to Lig skulde begraves i en Kirke, af hvilke det ene, men »ringere«, hørte til dennes Menighed, det andet, men »fornemmere«, til den anden. Begge disse Spørgsmaal fik deres Besvarelse paa samme Gang, og da Afgjørelsen ikke er uden Interesse, skal de nærmere Omstændigheder derved her meddeles efter Aktstykker, som findes i Aalborg Bispearkiv.

Anledningen til en mellem Præsterne ved Budolfi og Frue Kirke om Retten til at holde Ligprædiken opstaaet Strid fremgaar af nedenstaaende Skrivelse:

Højstærede gode Ven og Velyndere Mogens Villumsen¹⁾!

Næst en glædelig Juls og lyksaligt Nyaars Ønske har jeg hans Fromhed tjenstkjærligt at betakke for al Affektion

¹⁾ Amstforvalter og fra 1671 tillige tredje Borgmester i Aalborg.

og beviste Høflighed. At tjene hannem efter Begjæring paa hans Skrivelse er denne min enfoldige, ringe Resolution, at jeg holder mig efter min allern. Arvekonges naadigste Benaadningsbrev, som holder mig alene at være Sognepræst til vor Frue Kirke udi Aalborg med sine annexerede Sogne, efter hvilket det jo billigt er, jeg selv nyder min af Gud og Kongen betroede Prædikestol, saa længe jeg den klagesløs betjener, tillige med tilfaldende Akcidenser og Rettighed; tror ikke, at enten Mag. Christen eller nogen anden mig imod kgl. Forbud herudi Forfang vil gjøre eller understaa sig imod algemene Praxin, saa vidt vi begge staa under én Konges Lov og ingen selvtagen Skik, at betjene noget Lig i mit Sogn, langt mindre i min Kirke, uden min Konsens og Vilje, eller og nogen Konstitution, af Kongen konfirmeret, hannem det tillader. Det véd Gud, de gode Folks Sorg og Bekymring gaar mig til Hjærtet; men som dette er en Sag, som dennem intet kan angaa, naar de mig alene som Sognepræsten til denne Sted, hvor de ville have det salige Menneske, deres kjære afdøde Søn Christen Hoeg, begravet, tiltaler, maa de vide, at jeg mig med al Rette tilholder selv over hannem og alle efterkommende, som skal begraves udi vor Frue Kirke eller Kirkegaard, at prædike og ingen anden det tillader, at jeg skal ikke misbruge min allern. Konges Naade, som mig med dette mit Levnedts Brød i mit lovlige Kald har benaadiget. Dette saa korteligen hans Fromhed og de højbedrøvede Forældre til Tjeneste; rekommenderer jeg mig herhos i hans Fromheds gode Affektion. Næst flittigste Hilsen til hans dydigste Kjæreste og mange lyksalige Aars Ønske forbliver

Aalborg Ao. 1677 d. 26de Dcbr.

flittige Forbedere

H. Hansen Ramlæs.

Allerede den følgende Dag afgav Biskop M. Foss følgende Erklæring i Sagen:

Saasom falder Tvistighed mellem Sognepræsterne her paa Steden angaaende Ligtjeneste at forrette i hinandens Kirker, hver over sine Tilhørere, og det af Praxi, saa vidt man mindes kan, befindes, at hver Sognepræst har altid

prædiket over sine Tilhørere, i hvad Kirke de begravnes udi, saavel den udi St. Budolfi Sogn over sine Tilhørere, naar de jordes udi Frue Kirke eller Kirkegaard, som den udi vor Frue Sogn over sine Tilhørere, naar de jordes udi St. Budolfi Kirke eller Kirkegaard, efter hvilken Vedtægt, som den hæderlige og højlærde Mand Mag. Hans Ramløse vægrer sig at ville læmpe sig, og nu i Morgen indfalder sligt et Lig, som af Budolfi Sogn skal begravnes i Frue Kirke, saa den afdødes Venner have søgt hos mig om Decision udi denne mellem begge Præsterne svævende Stridighed, paa det den døde i sin Jordefærd ikke noget viderværdigt skulde vederfares, da, som jeg har søgt i Mindelighed Mag. Hans didhen at disponere, at han vilde lade alting blive i den samme Stand, som det i hans Formænds Tid har været udi, og han sig herudi ej har villet bekvemme, da, at ingen Disordre eller Forargelse af denne Stridighed i Tjenesten skulde komme, lader jeg hermed, paa min allern. Herres og det mig af Gud og højestbem. hans kgl. May. anbetroede Opsynsembedes Vegne over dette Stifts Kirker og deres Prædikantere og Lærere, velbem. Mag. Hans Ramløse anbefale at lade med disse omtvistede Ligtjenester alting bero og forblive i den samme Fred, som det i hans Formænds Tid været har, saa Mag. Christen Blimester og hans Medtjenere forrette de Ligprædikener i vor Frue Kirke, som over deres Tilhørere begjæres af dem at skulle forrettes; han igjen og hans Medtjenere forrette de Ligtjenester udi St. Budolfi Kirke, som over deres Tilhørere begjæres af dem at skulle forrettes, aldeles efter den hidindtil holdne Praxin, indtil den enten ved hans kgl. Maj.s allern. Dispensation eller ved endelig Dom og Sententse efter lovlig Medfart vorder ophævet. Og som dette i Dag blev Mag. Hans Ramløse mundtligen foreholdet, saa fremskikkes det samme og skriftligen ham til videre Underretning under min egen Haand ved de hæderlige og vellærde Mænd Hr. Jens Gjessing¹⁾ og Hr. Gert Thisen²⁾ med venlig Begjæring, at de det ham ville tilstille.

Aalborg d. 27de December 1677.

M. Foss.

¹⁾ Sognekapellan til Budolfi Kirke. ²⁾ Sognekapellan til Frue Kirke.

Ligelydende Kopi have vi ovenskrevne Dato efter hans Velærværdigheds Begjæring overleveret Mag. Hans Ramløse.

J. Gjessing. Gert Thisen.

Herpaa svarede Præsten ved Frue Kirke, H. Hansøn Ramløse, saaledes:

Anlangende den højærværdige, hæderlige og højlærde Mand Dokt. Matthias Foss hans Anbefalelse om det Lig, som af Budolfi Sogn, efter velbm. hans Højærværdigheds foreskrevne Anbefalelses Indhold, skal begraves i vor Frue Kirke, da fornemmer jeg ingen Lig den Dag, som er den 28de December 1677, at skal worde bestediget til Jorden i den Kirke. Anlangende ellers, at den hæderlige og højlærde Mand Mag. Christen Blymester og hans Medtjenere skal forrette de Ligtjenester i vor Frue Kirke, som over deres Tilhørere begjæres af dem at skulle forrettes, da, som det er det Sogn, som Gud og hans kgl. Maj. mig allern. anbetroet har, da tør jeg ikke understaa mig saaledes at gjøre eller handle mod hans kgl. Maj.s Naade eller vige et Straabredt fra det mig af hans kgl. Maj. allern. givne Bestillingsbrevs Indhold, indtil der enten ved hans kgl. Maj.s allern. Dispensation eller ved endelig Dom og Sententie efter lovlig Medfart, som hans Højærværdighed selv i hans Anbefalelse har indført, vorder til- eller frakjendt, med mindre hans Højærværdighed efter Dom eller lovligt Bevis og Medfart ved mig saa højt skyldig i noget, og han derudi vilde give mig Sag, at jeg mit Embede ikke selv kan betjene, baade hvad totum og partes sig belanger, og han derfor tilberligen og forsvarligen kan suspendere mig enten totaliter eller partialiter. Ellers er der adskillige Motiver, som jeg i samme min Sag vel kunde fremføre, at det Sognepræsten til vor Frue Kirke alene tilkom at prædike over de Lig, som begraves i hans Kirke, hvilke jeg paa denne Tid vil gaa forbi, det aleneste at røre kortelig herom, at Borgmestere og Raad i forrige Tider selv have kaldet Præsterne til begge Menighedertie, og da vel muligt kunde ske Reflexion baade til Sognepræsterne og Tilhørerne, som kunde derover for Svogerskab, Venskab, Vederlag og andet deslige have akkorderet med hverandre;

men nu, Gud være Lov, Kongen kalder, maa man følge Kongens Brev og hans Naade efterleve. Jeg har imidlertid Sagen i allerdybeste Underdanighed for min allern. Konge andraget, det jeg ogsaa vel véd, at den hæderlige og højlærde Mand Mag. Christen Blymester har gjort. Imidlertid beder jeg hans Højærværdighed tjenstvilligst, som jeg ogsaa vel formener, at mig ingen Hinder i mit Embede bør eller kan ske, hvilket jeg vil, al Disordre og Forargelse at forekomme, bede, hans Højærværdighed ville tage i god Betænkende, og at Mag. Christen Blymester holder sig fra mit Embede, som mig af Gud og hans kgl. Maj. allern. er betroet, at jeg ogsaa til videre Underretning under min egen Haand til velb. hans Højærværdighed og til Mag. Christen Blymester ved disse tvende ærlige og velfornemme Dannemænd, Rasmus Andersen og Hans Reimer, begge Borgere og fornemme Handelsmænd her udi Aalborg, indstiller. Formoder, derpaa kategorisk bliver svaret.

Aalborg den 29de December 1677.

H. Hansøn Ramlæs.

Dette er en rigtig Kopi af Originalen, bekjende vi underskrevne

Rasmus Anderssen. Hans Reimers.

Med Bispens egen Haand er derpaa tilføjet:

Herpaa gav jeg dette Svar:

M. Hans Ramløse haver tredje Juledag for Højmesse baade mundtligen udi Ministerii Nærværelse saa og siden skriftligen under min egen Haand bekommet paa denne Proposition mit kategoriske Svar og Ordre, hvorhen jeg mig remitterer, og formaner ham endnu venligen, at han sig derefter retter og ikke giver nogen Anledning enten til Disordre i Guds Kirke eller anden Ulempe, som deraf vilde følge, om han ikke lever udi den Observance, som Ordinansen og hans Ed ham tilholder. Og som jeg haver kaldet ham med de andre gode Mænd, Præsterne, tilsammen til 12 Slæt for højvigtige Aarsagers Skyld, saa kan da videre, om behøves, herom handles.

Aalborg d. 29de December 1677.

Fremdeles skrev Stiftsbefalingsmand Enevold Parsberg til Biskoppen fra Kjøbenhavn i denne Sag saaledes:

Velærværdige Hr. Superintendent,
velærede og velfornemme gode Ven!

Jeg tilskikker ham herhos en original kgl. Befaling til os begge angaaende den Dispute, som falder imellem Magister Hans Ramløse og Hr. Gert Zacharisen¹⁾. Derudi findes ogsaa en Kopi af Hr. Gerts Supplication, hvilket jeg beder, at Eders Velærværdighed vilde tillige med Tøger Lassen²⁾ straxen foretage og dem efter Befalingens Indhold imellem handle. Dog synes mig vel bedst, at det forblev paa den Maade, som det udi de andre ærlige og nu sl. afdøde Mænds Tider altid upaaanket har været. Mens jeg fornemmer vel, at Mag. Hans vil begynde noget nyt. Jeg tænker, at han har endnu Krigen i hans Hoved³⁾, hvorfor det er endnu saa uroligt; mens jeg raader ham dog som en Ven, at han slaar sit Sind til Rolighed; thi ellers kunde der vel falde en temmelig haard og hæftig Dom over ham; thi hans kgl. Maj. har ikke sendt ham til Aalborg som en reformatør reipublicæ, men som en Sognepræst, der skal leve skikkelig, som hans sl. Formand gjorde, og lade sig nøje med det samme Stykke Brød, som hans sl. Formand var meget vel med fornøjet. Her siges ogsaa, at Blymester skal i lige Maade spekulere paa noget nyt; mens jeg vil og raade ham, at han forbliver inden sine Grænser; thi hans kgl. Maj. holder det for en stor Vederstyggelighed, i det at de gejstlige, som skulde leve andre til et Exempel, ere saadanne urolige Hoveder, og inden Enden saa gaar det ud over dem selv. — — — — —

¹⁾ maa vel efter det følgende være en Hukommelses- eller Skrivefejl i Stedet for: Mag. Christen Blymester; Gert Zacharias var Hr. Thisens Fornavn, der ovenfor er nævnt. ²⁾ Slotsskriver paa Aalborghus. Blev 1667 Ejer af Rødslet og senere ogsaa af Vester-Ladegaard, Klarupgaard og Refsnæs. Mødte flere Gange 1675 - 8 paa Landemødet som Befuldmægtiget paa Stiftamtmand Parsbergs Vegne. ³⁾ Han havde tidligere været Feltpræst i Skaane.

Om Retten til at holde Ligprædiken.

Jeg ønsker Eder Lykke udi disse Forretninger og, næst al god Velstands Ønske, forbliver jeg stedse

Hans Velærværdigheds

Haff. den 23de Febr. 1678.

tjenstvilligste

Enevold Parsberg.

m. pr.

Under 16de Marts 1678 udgik saa følgende Kongebrev til Biskoppen i Aalborg:

Vi Kristian den femte o. s. v. Vor Naade tilforn. Efter-som sig nogen Irring og Tvistighed imellem Mag. Christen Blimester, Sognepræst til St. Budolfi Kirke i vor Kjøbstad Aalborg, og Mag. Hans Ramløse, Sognepræst til vor Frue Kirke sammesteds, begivet haver, i det den ene (H. R.) allerund. formener, at den anden (C. B.) uden hans Begjæring og Vilje ej bør udi hans Sognekirke prædike over de døde, som der begravnes og have boet udi den andens Sogn, den anden (C. B.) derimod allerund. paastaar, at han sig dermed efter gammel Brug og Sædvane vil forholde, da er efter denne Sags allern. befundne Beskaffenhed vor allern. Vilje og Befaling, at det dermed fremdeles efter gammel Skik og Vedtægt skal forblive. Derover du alvorligen haver at holde, saa at begge Sognepræsterne sig derefter rette o. s. v.

Denne Afgjørelse lod da Biskoppen begge Sognepræsterne strax »forstændige« med alvorlig Erindring om, at de med allerund. Hørsomhed sig derefter skulde skikke og rette, og siden, den 17de Maj, til Magistratens og Menighedernes Underretning paa Raadstuen læse og paa-skrive. Men strax efter »begyndte ny Prætensioner af Mag. Hans Ramløse at moveres samme kgl. Ordre til Svækkelse, fornemmelig i det han prætenderede, at, naar noget fornemme Lig af Budolfi Kirke blev i hans Sognekirke begravet og da samme Dag og kunde indfalde et Lig af mindre Kondition af hans Menighed at skulle tillige med begravnes, han da selv vilde holde Ligtjenesten udi sin Kirke over det Lig af sin egen Menighed, og Sognepræsten

af Budolfi Sogn skulde siden forrette Tjenesten over sin afdøde Tilhører. Men da denne Mag. Hans Ramløses Proposition direkte stred ikke aleneste mod den algemene Praxin udi Riget, hvor ingensteds befindes to sær Eftermiddags Ligprædikener udi en Kirke at holdes, men endog mod højstbemeldte kgl. Ordre i denne Sag udgiven, som expresse melder, at det med Ligtjenesterne fremdeles efter gammel Skik og Vedtægt skal forblive«, saa kaldte Biskoppen Fredagen den 14de Juni Ministerium tilsammen, hvor da Mag. Christen Blimester producerede først Borgernes skriftlige Attest og Kundskab om, hvis tilforn med Ligtjenesternes Forrettelse havde været i Brug, som lød saaledes:

Anno 1677 den 10de December vare vi underskrevne (Navnene paa 18 Borgere i Aalborg) efter Borgmestre og Raads Ordre forsamlede paa et Sognestævne i St. Budolfi Kirke anlangende et Sognevidne og Kundskab, som Mag. Christen Blimester, Sognepræst til forbemeldte Kirke, var begjærende om efterskrevne Punkter: 1) Om det ikke er os vitterligt, det i vores Tid at have været saa Skik her i Aalborg, at, naar nogen Tilhører af St. Budolfi Sogn døde, da, enten samme Tilhører er bleven begravet i dette Sogns Kirke eller Kirkegaard eller og i vor Frue Kirke eller Kirkegaard, er Ligprædiken altid bleven forrettet af Sognepræsten til St. Budolfi Kirke eller hans Medtjener, ligervis som Sognepræsten til vor Frue Kirke eller hans Medtjener altid har prædikeret over det Sogns Tilhørere, enten de ere blevne begravede i deres eget Sogns Kirke eller Kirkegaard eller i St. Budolfi Kirke eller Kirkegaard. 2) Om vi have hørt, om det før vor Tid har været her i Byen anderledes brugeligt. Og er det os, hvad den første Post angaar, fuldkommeligen vitterligt, at, saa længe vi kan mindes, somme i 50 Aar og derover, somme i 40 Aar, somme i 30 Aar og somme i 20 Aar, da har det stødse været Maner i Byen, at den Sognepræst eller Medtjener, af hvis Menighed den døde var, har altid forrettet Ligprædiken, være sig enten Folkene ere blevne begravede i deres eget Sogns Kirke eller Kirkegaard eller og i det andet Sogns Kirke eller Kirkegaard. Hvad

anlanger den anden Post, da have vi heller aldrig hørt, at der før vor Tid har været anden Maner eller Skik holden i Menighederne her i Byen i dette Fald, end tilforn er meldet.

(Navnene).

Dernæst fremlagde han Kundskaber af Aarhus, Ribe og Randers, hvormed bevises, at, som paa de Steder forefindes ogsaa to forskellige Menigheder og Præster, saa havde det altid været der ogsaa in praxi, at hver Sognepræst havde forrettet Ligtjeneste over sine Tilhørere, hvilke Dokumenter lød:

Viri plurimum venerandi, clarissimi, fratres in Christo conjunctissimi!

Saasom jeg til en Sags Illustration, her i Byen forefalder, behøver om andre Steders praxi i ligedan Tilfald Information, da falder til Deres Ærværdigheder, Mag. Henrich Blichfeldt og Mag. Claudium Andreæ Claudianum, min tjenstvilligste Begjæring, De vilde meddele mig Deres gode Kundskab om efterskrevne tvende Poster, hvorledes dermed i Deres Menigheder i Aarhus forholdes:

1.) Naar noget Lig bliver begravet, om ikke da den Præst forretter Tjenesten med Ligprædiken i den dødes Jordefærd, af hvis Menighed den døde har været, omendskjönt den døde i den anden Kirke i Byen sin Begravelsested kunde have.

2.) Om de i saadan Fald have nogen sær kgl. Anordning for sig, eller om de rette sig efter Stedets Praxin, som deres Formænd for dem have fulgt o. s. v.

Aalborg d. 11te Marts 1678. Deres Ærværdigheders tjenstvilligste
Christen Blimester.

Herpaa lød Svaret:

Vir admodum reverende, clarissime dne Mag. Christiane Blimester, in Christo frater et amice conjunctissime!

Efter hans venlig Begjæring er paa hans tvende Propositioner dette mit korte og sandfærdige Svar, som følger:

1.) Naar noget Lig hos os begraves, da forretter den Sognepræst (eller hans Medtjener) Tjenesten med Ligprædiken

udi den dødes Jordefærd, af hvis Menighed den døde selv har været, saa at Sognepræsten til vor Frue Kirke (eller hans Medtjenere) prædiker i Domkirken over de Lig af vor Frue Sogn, som i Domkirken eller Kirkegaarden derhos blive begravede, et vicissim; thi den, som har kjendt den døde i Livet, kan jo bedst efter Døden give den døde sin Attest, for hvilken iblandt andre Aarsager Ligprædikener blive holdte.

2.) Udi saadan Tilfald véd jeg ikke paa at være eller nogen Tid at have været nogen sær kgl. Anordning; men man har rettet sig efter den praxin, som her paa Stedet har været brugelig, hvilken jeg erindrer mig over 30 Aar her ubrødeligen og uden Disput at have været holdt, har og, saa vidt jeg kan erfare, saaledes været holdt tilforn. Hvilken min Resolution som sandfærdeligen saa villigen jeg efter Begjæring hermed meddeler og ham min Jesu befaler.

Min højtærede Vens og i Christo Broders
Aarhus d. 22de Marts 1678. tjenstfittigste

Henrich Blichfeld¹⁾.

Forskrevne Attest, som den hæderlige og højlærde Mand Mag. Henrich Blichfeld angaaende Ligprædikens Tjeneste her udi Aarhus Menigheder har givet, i alle Maader sandfærdig at være, vidner udi Mag. Claudii²⁾ Absens jeg underskrevne, som nu udi 38 Aar Domkirkens Menighed har betjent, som og ej andet har hørt, end at denne samme Praxis for min Tid uden al Tvist og Klammeri har været holdt, hvilket jeg sandfærdeligen vidner og med egen Haand bekræfter.

Aarhus d. 22de Marts 1678. Johan Hansen Lønborg³⁾.

Ærværdige, hæderlig og højlærde Mand

Mag. Jørgen Lauritsen Fog!

Ere vi underskrevne efter vores højlærde, kjære Svoger Mag. Christen Blimester, Sognepræst til St. Budolfi Kirke i Aalborg og Provst sammesteds, hans Begjæring til en sin Sags Oplysning bedende, det Hr. Mag. maatte behage sit gode Svar og Resolution at meddele og give samme vores

¹⁾ Sognepræst til Frue Kirke i Aarhus. ²⁾ Sognepræst til Domkirken i Aarhus. ³⁾ Øverste Kapellan ved Domkirken.

højærede Svoger paa efterfølgende tvende Poster: 1) Om ikke enhver Sognepræst eller hans Medtjenere prædiker over dem, i hans Sogn og Menighed dør, være sig endog enten de blive begravede i deres egen Sognekirke eller i den anden Kirke i Byen. 2) Om derom ved Stederne findes nogen sær kgl. Anordning, eller og om enhver ikke retter sig efter den Steds præxin, han for sig har fundet og hans Formænd fulgt have. Derpaa vi Hr. Magistri gode Svar ere begjærende, vi, som stedse findes

Ribe den 21de Febr. 1678.

Hr. Magistri
tjenstberedvillige
Peder Terpager. Niels Hansen.

Jeg ønsker samtlig højærede Venner Fred og Glæde!

1.) Til venlig Gjensvar paa de hæderlige Venners Besikkelse og Begjæring gives dette.

Saasom Sognepræsten og Canonicus til Domkirken, meget hæderlig og højærede Mand Mag. Niels Jørgensen Seerup ingen Forhindring har gjort mig med nogen Ligprædiken i sin Kirke at forrette over mit Sogns afdøde, saa har jeg ogsaa gjerne over 18 Aar været tilfreds, at han selv eller hans Fuldmægtige paa lige Maade i Cathrines Kirke Ligprædikener have forrettet, som jeg ogsaa formærket har, her paa Steden at have været sædvanligt tilforn, og agtes af os begge billigt, at den, som har Besværing, nyder Belønning, hver af sine Sognefolk og ikke af de andre.

2.) Til det andet svares, at, dersom nogen sær kgl. Anordning anlangende Præsternes Forhold mod hverandre findes, som ikke i de trykte publiceret er, da har jeg den ikke set: men paa Stedet har jeg nydt en Del af det, som mine sl. Formænd for mig i deres Tid nydt have, det den højærede Mand Mag. Christen Blimester, nu Sognepræst og Provst i Aalborg, vel er bevidst, da han var Konrektor her i Skolen og en Tidlang boede her i dette Sogn og søgte den anden Kirke. Ønsker Dem samtligen hermed langvarig Velstand.

Ribe ut supra.

Jørgen Lauridsen Fog.

Højærede gode Svoger!

Med Ligprædiken her hos os, da befatter den ene Sognepræst sig aldeles intet med den anden Sognepræsts Lig. Der Slotskirken var ved Magt, blev der ingen Lig der begravet; thi det var Kongens Kirke; men min salig Fader¹⁾ da begravede sine Sognelig i Byens Kirke, ligesom jeg endnu mine, upaakjæret og udisputerligt i alle Maader, i hvis Ugeprædiken være kan. Mag. Hans²⁾ og jeg have ingen Kontrakt herom gjort med hinanden; thi jeg mener, det er en almindelig Praxis her i Landet, og undrer, nogen vilde disputere det.

Randers den 18de Maj 1678.

Johannes Olavius.

Endelig som Mag. Hans quæstionerede det at stride mod hans Kalds Rettighed, at, naar det kunde hænde sig, at et Lig af hans Menighed skulde begraves paa den Dag, Mag. Christen Blimester eller hans Medtjenere prædikede over deres Tilhørere i hans Kirke, saa hindredes ham dog at prædike over sine egne Tilhørere, mens Mag. Christen og hans Medtjener da forrettede Tjenesten baade over hans og sine, svarede Mag. Christen Blimester hertil, at det altid havde været in praxi, at, naar et fornemmere Lig af nogen af Menighederne begravedes udi den anden Sognepræsts Kirke, og da den samme Dag kunde indfalde et andet Lig af ringere Kondition af den anden Sognepræsts Tilhørere, saa havde dog den af Præsterne, som havde det fornemste Lig, og prædiket over den anden Præsts Tilhørere og oplæst Testamentet, dog at Sognepræsten eller Medtjeneren, hvis Tilhører samme afdøde var, selv beholdt, hvis for dens Ligprædiken gaves, hvilket Mag. Christen Blimester blev og paalagt at skulle med første gjøre bevisligt, paa det hans kgl. Maj.s

¹⁾ Ole Olsen (Olavius) Sognepræst til Graabrødre eller Frue Kirke (Slotssognet) i Randers. Hans Søn Johannes (Hans) Olavius (Olsen), ovennævnte Brevskriver, fulgte Faderen i Embedet. ²⁾ Mag. Hans Dinesen Mossin, Sognepræst til St Mortens Kirke i Randers.

allern. Befaling, at det efter gammel Skik og Vedtægt fremdeles skulde forblive, kunde vorde hørsommeligen efterkommet.

Anno 1678 den 20de Juni havde Biskoppen igjen convoceret Ministerium til hans kgl. Maj.s Befalings fuldkomne Efterkommelse, og da Mag. Hans Ramløse brugte adskillige Ord, dem Bispen fandt sig injureret af, saasom, at han var kommen til at være objectum persecutionis, item Buen maatte dog briste engang, saa befalede Bispen, at sepositis omnibus verborum injuriis Vidnerne skulde forhøres.

Hr. Jens Gjessing¹⁾ med oprakte Fingre bekjendte, at al den Tid han havde været her i Embedet, da havde hver Præst prædiket over sit Lig, i hvor det er blevet begravet, og den af Præsterne, som havde haft det fornemste Lig, prædiket og over den anden Præsts døde, oplæst Testamentet, gjort Taksigelse og intet taget derfor.

Hr. Gert Zachariæ Thisen²⁾ vandt ved lige svoren Ed det selv samme som Hr. Jens.

Hr. Anders Matthisen³⁾ ved lige svoren Ed vandt det selv samme som de forrige gode Mænd.

Collegæ scholæ Jens Ibsen og Villum Kjeldsøn vandt ved lige svoren Ed, saasom de forrige vundet havde; men Søren Christensen, som ikke havde været her i Skolen uden 3 Fjerdingaar, vidste ingen Exempel at have passeret uden aleneste det med Søren Sørensen Byskriver, da Sognepræsten af Budolfi Kirke og tillige læste Testamentet op over en anden af vor Frue Kirke.

Derpaa fremlagdes en Svarskrivelse fra Mag. Niels Jørgensen Seerup i Ribe, saa lydende:

1.) Til venlig Gjensvar tjener dette. Hvad den første Post sig belanger, da har det altid været og er endnu brugeligt hos os, at enhver Præst prædiker over sine Sognefolk, i hvor de begraves, og den af Præsterne, som har det fornemste Lig, prædiker og over den anden Præsts døde, oplæser Testamenterne, gjør Taksigelse etc., og tage vi derfor intet

¹⁾ Sognekapellan til Budolfi Kirke. ²⁾ Sognekapellan til Frue Kirke.

³⁾ Præst ved Hospitalet.

af hverandre; men de dødes rette Sognepræst nyder deres Sognefolks Foræringer, som de give for Ligprædikenerne.

2.) Jeg har ingen sær kgl. Constitutioner set derom; men vi have fulgt vore Formænds Exempler og ingen Forandring søgt derudi.

Ribe d. 21de Febr. 1678. Niels Jørgensen Seerup.

Til ydermere Bevis producerede nu Mag. Christen sin Kirkebog og beviste deraf, at baade han havde prædiket over sl. Mag. Jacob Poulsens Lig i vor Frue Kirke, naar han havde haft et Lig af St. Budolfi Kirke at prædike over, og Mag. Jacob Poulsen havde prædiket over Mag. Christens Lig i sin Kirke, naar han havde haft et fornemmere Lig at prædike over.

Efter at dernæst Mag. Hans Ramløse var bleven tilspurgt, om han havde noget at producere til Vidnernes Svækkelse, hvortil han svarede Nej, gjorde Bispen endelig Slutning i denne Tvistighed saaledes:

Eftersom hans kgl. Maj. udi sin allern. Missive af dato d. 16de Marts 1678 allern. har befaleet, at udi den Stridighed, som har været imellem Mag. Christen Blimester og Mag. Hans Ramløse anlangende de Ligprædikener i hinandens Sogne, det da dermed fremdeles efter gammel Skik og Vedtægt skal forblive, og Mag. Christen Blimester nøjagteligen har bevist, at det har været en gammel Skik og Vedtægt udi disse Menigheder her udi Staden, baade at hver Præst har prædiket over sine Sognefolk, i hvad Kirke eller Kirkegaard de end begraves udi, saa og den af Præsterne, som havde det fornemste Lig, har og prædiket over den anden Præsts Sognefolk, naar deres Jordefærd paa én Dag kunde indfalde, dog ikke taget derfor nogen Betalning, men ladet den dødes Præster det selv beholde, saa har Mag. Hans Ramløse sig og præcise derefter at rette og slet ingen Hinder at gjøre Præsterne til St. Budolfi i deres dødes Jordefærd, at de jo selv prædike over deres Lig i vor Frue Kirke, saavelsom og, om nogen af hans Menighed af ringere Kondition paa samme Dag skulde jordes, de og over den samme

forrette Ligtjenesten, dog at han og hans Medtjenere efter deres derom oprettede Kontrakt beholde selv, hvis for deres Lig dem i saa Maade gives; hvorefter og Præsterne i Budolfi Kirke sig hørsommeligen i lige Maade have at rette, naar enten nogen af Frue Kirke i Budolfi Kirke eller Kirkegaard til Jorden bestediges, eller og nogen af Budolfi Menighed, som kunde være af ringere Kondition, skulde i Frue Kirke-jord begraves paa den samme Dag, Præsterne af Frue Sogn jordede en af deres Sogn af bedre Kondition. Hvilket alle interesserede til Efterretning i Dag for det ganske Ministerio er publiceret med alvorlig Befaling, at enhver sig stricte og hørsommelig derefter retter, med mindre den brøstfældige vil falde i hans kgl. Majestæts Mandaters vitterlig Over-trædelse.

Actum Aalborg af Konventhuset i den hellig Aands Kloster Anno 1678 den 20de Juni.
